

Deres ref.:

Vår ref. (saksnr.):
24/7465 - 3

Saksbehandler:
Rune Snildal

Dato: 08.03.2024

Vurdering av oppgavefordelingen mellom bydelene og kommunen sentralt - innspill fra Bydel Bjerke

Bjerke bydelsutvalg har behandlet sak 34/24 i sitt møte 07.03.2024 18:00 .

Bydelsutvalget støtter bydelsdirektørens forslag med tillegget fra R, Ap og SV etter votering:

Bjerke Bydelsutvalg er kritiske til den korte tiden til å gi svar i denne saken. Svarfristen har medført at det ikke har vært mulig å få til gode prosesser lokalt, eksempelvis rakk ikke Bjerke Bydelsutvalg at denne saken ble realitetsbehandlet i bydelsutvalgets komiteer. Med så kort svarfrist som i denne saken er det også vanskelig å innhente tilbakemeldinger fra innbyggere i bydelen.

Bydelsutvalget er kritiske til å få denne saken uten at det følger med noen fremdriftsplan for når en kan forvente at ting skjer fremover. En sak om mulige oppgaveendringer for bydelene burde ha tydeligere rammer og sikre medvirkning fra lokale folkevalgte, innbyggere og ansatte.

Gjennom mange år har bydelsutvalget hatt utfordringer med å ivareta rollen som samfunnsutvikler. Dette skyldes i hovedsak to forhold:

- Alt for stramme budsjettammer
- Bydelsutvalgets høringsuttalelser om byutvikling blir i svært liten grad hensyntatt av sentrale etater og ved endelig behandling i bystyret.

Vennlig hilsen

Rune Snildal
avdelingssjef

Bydel Bjerke

Saksframlegg

Arkivsak: 24/7465 - 2
Saksbehandler: Rune Snildal

Saksgang			Møtedato
PS	13/24	Bjerke eldreråd	26.02.2024
PS	16/24	Bjerke råd for personer med funksjonsnedsettelse	26.02.2024
PS	16/24	Bjerke ungdomsråd	26.02.2024
PS	19/24	Bjerke helse, ung/oppvekst, sosial og kulturkomiteen	26.02.2024
PS	18/24	Bjerke miljø- og byutviklingskomite	26.02.2024
PS	34/24	Bjerke bydelsutvalg	07.03.2024

Vurdering av oppgavefordelingen mellom bydelene og kommunen sentralt - innspill fra Bydel Bjerke

Bakgrunn:

Byrådsavdelingen ber om innspill fra bydelene vedr. oppgavefordeling mellom bydelene og kommunen sentralt, se vedlagt.

Bydelen mottok forespørselen etter arbeidstid onsdag 07.02.

Bydelsdirektørens forslag til vedtak:

Bydelen er bedt om å svare på følgende spørsmål:

1. Hva er styrker og svakheter med dagens organisering av bydelene når det kommer til bydelens tjenesteproduksjon, det vil si tilbud og tjenester som ytes til bydelens befolkning?

Eksempler på forhold som kan kommenteres er bydelenes mulighet til å tilby likeverdige tjenester, bydelenes ressursbruk og effektivitet, om fagmiljøene er sterke nok, hvordan

bydelsorganiseringen påvirker pasientreisene for innbyggere med sammensatte behov og om det er klare rolle- og ansvarsforhold mellom bydelene og kommunen sentralt.

Styrker:

- *Lokal tilpasning av tjenester basert på bydelens spesifikke behov og demografi*
- *Tettere kontakt mellom tjenesteytere og innbyggere, som kan føre til bedre tilbakemeldinger og raskere tilpasning av tjenester.*
- *Økt satsning på tidlig innsats og forebygging, da gevinster ved hentes ut i egen drift*
- *Mulighet for differensiert tjenestetilbud basert på lokale forhold*
- *Kunnskap rundt sosiokulturelle forhold styrker tilpasning av tjenesteproduksjon*
- *Gjennom etatene kan kommunen få spesialiserte løsninger*

Svakheter:

- *Variasjon i ressursnivå mellom ulike bydeler kan føre til ulik kvalitet på tjenestene*
- *Muligheten for ulike standarder i tjenestene mellom bydelene, noe som kan skape ulikhet og urettferdighet*
- *Muligheten for at individuelle og/eller systematisk ulikhet oppleves som at det ikke gis likeverdige tjenester*
- *Koordineringsutfordringer mellom bydelene og kommunen sentralt kan føre til ineffektiv ressursbruk og overlappende tjenester*
- *Mange bydeler, etater og foretak gir kommunen noen stordriftsulempere knyttet til målkonflikter, ulike styringslinjer og manglende koordinering*
- *Produktiviteten varierer og gode løsninger får for lite spredning*

2. Hva er styrker og svakheter med dagens organisering av bydelene når det kommer til bydelens rolle som myndighetsutøver?

Bydelene utøver myndighet etter delegerte fullmakter fra bystyret, og har på flere områder ansvar å fatte vedtak om blant annet tildeling av tjenester. Eksempler på forhold som kan kommenteres er hvordan organiseringen av bydelene påvirker bydelenes mulighet til å tilby likeverdige tjenester, bydelenes ressursbruk og effektivitet, om fagmiljøene er sterke nok og om det er klare rolle- og ansvarsforhold mellom bydelene og kommunen sentralt.

Styrker:

- *Nærhet til innbyggerne gir bedre forståelse for lokale behov og ønsker*
- *Noen bydeler har etablert sterke fagmiljøene*
- *Raskere beslutningsprosesser og tilpasninger til lokale forhold*
- *Individuell tjenestetildeling på lokalt nivå, tar hensyn til individuelle behov og lokale muligheter*
- *Styring av bydelens tjenester består i grove trekk av 3 hovedoppgaver:*
 - *Forvaltning: søknadsbehandling og enkeltvedtak*
 - *Tjenesteproduksjon*

- *Planlegging: analyse av fremtidig behov og gjennomføring av nødvendige investeringer*

Det er ikke hensiktsmessig å splitte disse funksjonene, snarere bør de samles i større grad

Svakheter:

- *Variasjon i kompetansenivå og kapasitet mellom ulike bydeler kan føre til ulik praksis og kvalitet i vedtak*
- *Manglende tilbud om likeverdige tjenester når tjenesteutmåling gjøres i hver enkel bydel*
- *15 bydeler fører til at kriteriesystemet ikke alltid treffer og bydelens ressursbruk på noen tjenester blir veldig ulikt fordelt mellom bydelene*
- *Manglende koordinering mellom bydeler og kommunen sentralt kan føre til uklare ansvarsforhold og ineffektiv ressursbruk*
- *Flere innbyggerbehov inngår i en tiltakstrapp der tjenesteinnsatsen økes med behov, men der det også er alternative tjenester som kan dekke samme behov. Oppsplitting av tiltakstrapper, særlig når det gjelder vedtak om tildeling og finansiering, men også for tjenesteproduksjonen, vil være uheldig. Det kan føre til at tjenestene ikke blir optimalisert ved at vi ikke sørger for å bruke de mest effektive tjenestene*

3. Hva er styrker og svakheter med dagens organisering av bydelene når det kommer til bydelens rolle som samfunnsutvikler?

Bydelens rolle som samfunnsutvikler handler om ivaretagelse av bydelens interesser og tilrettelegging for positiv utvikling i bydelen. Samfunnsutvikling i denne sammenhengen handler om arealbruk, by- og næringsutvikling, og ivaretagelse av miljø og folkehelse. Eksempler på forhold som kan kommenteres er hvordan organiseringen av bydelene påvirker innbyggerne og bydelspolitikernes muligheter til å ta aktivt del i samfunnsutviklingen i sin bydel, samt bydelens rolle- og ansvarsforhold sett opp mot kommunen sentralt.

Styrker:

- *Nærhet til innbyggerne gir bedre mulighet for å identifisere lokale utfordringer og behov*
- *Lokal kunnskap kan bidra til mer effektive og relevante tiltak for å fremme positiv utvikling*
- *Helhetsperspektivet varierer med ståsted, fra nærmiljø, bydelsutvalg eller bystyre. Beslutningsmyndighet henger relativt godt sammen slik at lokale hensyn og helhetshensyn blir godt balansert*

Svakheter:

- *Dagens organisering av kommunen gir en svak helhetlig samfunnsutviklerrolle. Det er fragmentert fagkompetanse og begrenset samarbeid på tvers av fagmiljøer og nivåer. Manglende koordinering med kommunen sentralt kan føre til fragmentert og inkonsekvent planlegging og gjennomføring av samfunnsutviklingstiltak*

- *Fragmentert planlegging ut fra ulike etaters ansvarsområde gir for lite helhetlige løsninger og for sen etablering av offentlig infrastruktur*
- *Bydelene har begrensede ressurser til å ta en aktiv samfunnsutviklerrolle, da fokuset er på tjenesteleveranse. Bydelene bør styrkes med ressurser og kompetanse innen samfunnsutvikling og lokalkunnskap*
- *Kommunen må i større grad benytte seg av bydelenes lokalkunnskap og samfunnsbyggende rolle, samt anerkjenne dem som viktige bidragsyttere i planleggingsprosesser. Erfaringene fra tidligere områdesatsinger bør brukes til å styrke alle bydeler, slik at de kan utføre en effektiv samfunnsutviklerrolle*
- *Bydelene har forutsetninger for å forstå sammenheng mellom fysiske forhold som arealbruk, områdeutvikling, nærmiljøkvaliteter på den ene siden og folkehelse, levekår, frivillighet og deltakelse på den andre. Bydelene har forutsetning for å skaffe innsikt i hvordan disse tingene virker sammen i ulike lokalområder, og kan jobbe tett med lokalmiljøet for å bidra til at sammenhengen mellom fysiske og sosiale strukturer er positiv. Bydelens innsats for å bedre nærmiljøkvaliteter og øke deltakelse i lokalområder, bidrar til å forbedre innbyggernes fysiske og psykiske helse, øke individuell mestring, norskkunnskaper, integrering, tillit til kommunen og samfunnet for øvrig, m.m., som nettopp er forutsetninger for at folk kan få flere friske leveår og være en ressurs i samfunnet snarere enn en utgift.*
- *Bydelens rolle særlig knyttet til byutvikling, er ikke tydelig definert eller formalisert*
- *Behov for bedre planlagt samarbeid for å sikre helhetlig og bærekraftig utvikling.*
- *Sentralisert myndighetsutøvelse reduserer reell lokal påvirkning*

4. Hva er styrker og svakheter med dagens organisering av bydelene når det kommer til bydelen som lokaldemokratisk arena?

Bydelens rolle som lokaldemokratisk arena handler om å legge til rette for et levende lokalt folkestyre. Eksempler på forhold som kan kommenteres er hvordan organiseringen av bydelene påvirker innbyggernes muligheter til å påvirke lokaldemokratiet i sin i sin bydel og bydelens rolle- og ansvarsforhold sett opp mot kommunen sentralt.

Styrker:

- *Nærhet til innbyggerne gir bedre mulighet for deltakelse og innflytelse i lokale beslutningsprosesser*
- *Lokal prioritering og lokalt ansvar for prioritering gir lokalpolitikere og myndigheter et mer direkte ansvarlig overfor innbyggerne i sine lokalsamfunn*
- *Større grad av lokal autonomi kan føre til større engasjement og deltakelse fra innbyggerne*
- *Bydelene har forutsetninger for å legge til rette for deltagelse og myndiggjøring av innbyggere lokalt*

Svakheter:

- Å styrke bydelenes rolle som lokalsamfunnsutvikler vil forbedre lokaldemokratiet ved å involvere lokale politiske organer i viktige saker som angår deres bydel. Dette vil øke politisk engasjement og sikre bedre representasjon av områder med levekårsutfordringer
- Bydelenes nærvær i lokalsamfunnet og opprettelsen av lokale råd og utvalg vil bidra til å integrere innbyggernes behov i kommunens planlegging.
- Forlenget høringsfrist i viktige saker vil sikre bedre innbyggermedvirkning og styrke lokaldemokratiet ytterligere. Variasjon i politisk interesse og engasjement mellom ulike bydeler kan føre til ulik grad av effektivt lokaldemokrati
- Ulikhet i ressurser og muligheter for innbyggermedvirkning mellom ulike bydeler.
- Manglende koordinering og samarbeid mellom bydeler kan føre til ulik praksis og utfordringer med å opprettholde enhetlig lokaldemokratisk standard
- Upopulære lokaliseringsbeslutninger må besluttes sentralt. Sterk lokal styring kan fort føre til at en del lite attraktive funksjoner ikke blir etablert i tilstrekkelig grad (Not in my backyard – NIMBY)
- Lokalpolitisk påvirkning av f.eks. forhold en etat har ansvar for, kan være vanskelig å spore

5. Er det oppgaver som i dag ligger til etatene eller kommunen sentralt som kunne vært løst bedre dersom de lå på bydelsnivå? Hvorfor?

- Dette bør utredes ytterligere, men forhold som bør vurderes er:
 - Investeringsrammer til lokale trafiksikkerhetsprosjekter
 - Barnas representant i plansaker bør styrkes i områder med mye utbygging. Det er pr i dag ikke kapasitet til å sikre at barns og unges stemme blir tilstrekkelig hørt i plan- og reguleringssaker
 - Kommunale boliger – økonomiske insentiver som gir bydelen større handlingsrom i hvordan boligbehov kan dekkes
 - Fremskaffelse av fosterhjem Rekruttering av fosterhjem er sterkt knyttet til nettverk, og praksis har vist at det er lettere for bydel å få til rekruttering enn for BFE
 - Ansvarsfordelingen mellom etatene og bydel vedr. rammeavtaler, varierer. Her bør modellen Velferdsetaten har, gjelde
- Listen kan trolig forlenges dersom det blir færre, større bydeler. I utgangspunktet vil færre bydeler kunne gjøre det hensiktsmessig å utvide bydelens ansvar. Dersom færre bydeler vurderes, bør også antall etater og foretak vurderes parallelt
 - F.eks. bør det vurderes å flytte ansvaret for Kulturskolen til bydelene for å bedre oppfølgingen av sosiale behov hos barn og familier over tid, samt integrering og deltakelse i kulturelle aktiviteter. Dette vil også styrke koblingen til andre tjenester, lokalmiljøet og frivilligheten, samtidig som det opprettholder et høyt kunstfaglig nivå i kulturundervisningen

6. Er det oppgaver som i dag ligger til bydelene som kunne vært løst bedre dersom de lå hos etatene eller kommunen sentralt? Hvorfor?

- *Oppgaver som krever spesialisert kompetanse eller ressurser som ikke er tilgjengelige på bydelsnivå, for eksempel*
 - *Bygningsmessig drift og vedlikehold*
 - *Det kan være fagområder med spesialkompetanse der den enkelte bydel har behov som ikke er hele årsverk og der gevinst av lokal tilknytning er begrenset*
- *Oppgaver som har større nytte av stordriftsfordeler, for eksempel*
 - *Prioritering og styring av investeringsprosjekter*
 - *Administrative oppgaver som lønn og regnskap. Her har bydelen allikevel blandet erfaring – kompetansen blir ikke nødvendigvis tilstrekkelig styrket sentralt og etter å ha gitt fra oss kompetanse og ressurser må vi bygge opp noe lokalt på nytt*
- *Sentral tildeling av omfattende helse- og omsorgstjenester som for eksempel BPA må ikke gå bekostning av individuell vurdering av hvilke tjenester som gir likeverdig resultat med laveste effektive omsorgsnivå*
- *Ressurskrevende utviklingshemmede brukere inkl. boliger, bør administreres sentralt – flytting av dem mellom bydelene skaper ekstra utgifter og ofte noen uenigheter*
- *Hjelpemiddelformidlingen er bydelsovergripende med ligger administrativt til bydel Bjerke. Vi mener det vil være naturlig å legge Hjelpemiddelformidlingen til en bydelsovergripende etat eller direkte under en byrådsavdeling*
- *Planlegging og bygging av plasser for heldøgnsomsorg, enten dette er sykehjem, Omsorg+ eller andre omsorgsboliger, bør legges ett sted*

7. På hvilke områder kunne samarbeidet mellom bydelene vært styrket?

- *Deling av beste praksis og erfaringsutveksling mellom bydelene for å løse felles utfordringer*
- *Bedre koordinering av ressurser og tjenester på tvers av bydelsgrenser for å sikre mer effektiv bruk av offentlige midler*
- *Etablere felles prosjekter eller initiativer som kan dra nytte av synergier mellom bydelene og fremme felles mål for samfunnsutvikling og lokaldemokrati*

8. På hvilke områder kunne samarbeidet mellom bydelen og andre kommunale enheter vært styrket? (spørsmålet er ikke stilt av byrådsavdelingen)

- *Bydel – PBE og byrådsavdeling for byutvikling*
 - *Hypotese om at høringsuttalelser blir i begrenset grad hensyntatt – hvordan få større gehør enten ved at høringsuttalelser oppleves som relevante eller som hensyntas i større grad*
- *Bydel – BYM*
 - *Uklart samarbeid*
 - *Klargjøre hva bydel kan/skal mene noe om og i hvilken grad skal bydelens vurderinger hensyntas*

- *Bydel – etater*
 - *Bruker/behovssentrert innovasjon og utvikling forutsetter at bydeler er bedre representert*
 - *Kommunen går i dag glipp av både utvikling og skalering fordi vi er fragmentert og ikke evner å samhandle tilstrekkelig*
- *Bydel – BFE*
 - *Fint at de tar ansvar for felles opplæring som er nødvendig for alle ansatte i Oslo kommune. Bydelene har ulik problematikk og det er derfor nødvendig å kunne opprette tiltak spesifikt rettet mot en bydel eller område. Det er f.eks. stor forskjell i problematikken på øst og vestkanten*

Saksframstilling:

Byrådet har igangsatt et arbeid med å vurdere oppgavefordelingen mellom bydelene og kommunen sentralt. Bydelene er invitert til å bidra med innspill til arbeidet med å vurdere oppgavefordelingen mellom bydelene og kommunen sentralt. Bydelens svar skal være forankret i bydelsutvalget.

Bydelenes innspill vil bli benyttet i byrådets arbeid med å vurdere oppgavefordelingen mellom bydelene og kommunen sentralt. Bydelene er bedt om å besvare 7 spørsmål. Bydelsdirektøren har for egen del tilføyd et spørsmål nummer 8. Spørsmålene fremgår av bydelsdirektørens forslag til vedtak.

Bjerke bydelsutvalgs behandling:

Tilleggsforslag , foreslått av Jon Werner Sandven, Rødt:

Tilleggsforslag til bydelsdirektørens forslag til vedtak (sett inn på slutten)

(forslag fra R/Ap/SV)

Bjerke Bydelsutvalg er kritiske til den korte tiden til å gi svar i denne saken. Svarfristen har medført at det ikke har vært mulig å få til gode prosesser lokalt, eksempelvis rakk ikke Bjerke Bydelsutvalg at denne saken ble realitetsbehandlet i bydelsutvalgets komiteer. Med så kort svarfrist som i denne saken er det også vanskelig å innhente tilbakemeldinger fra innbyggere i bydelen.

Bydelsutvalget er kritiske til å få denne saken uten at det følger med noen fremdriftsplan for når en kan forvente at ting skjer fremover. En sak om mulige oppgaveendringer for bydelene burde ha tydeligere rammer og sikre medvirkning fra lokale folkevalgte, innbyggere og ansatte.

Gjennom mange år har bydelsutvalget hatt utfordringer med å ivareta rollen som samfunnsutvikler. Dette skyldes i hovedsak to forhold:

- - Alt for stramme budsjetterammer
- - Bydelsutvalgets høringsuttalelser om byutvikling blir i svært liten grad hensyntatt av sentrale etater og ved endelig behandling i bystyret.

Forslag fra R, Ap og SV ble votert over

Enstemmig vedtatt.

Bjerke bydelsutvalgs vedtak:

Bydelsutvalget støtter bydelsdirektørens forslag med tillegget fra R, Ap og SV etter votering:

Bjerke Bydelsutvalg er kritiske til den korte tiden til å gi svar i denne saken. Svarfristen har medført at det ikke har vært mulig å få til gode prosesser lokalt, eksempelvis rakk ikke Bjerke Bydelsutvalg at denne saken ble realitetsbehandlet i bydelsutvalgets komiteer. Med så kort svarfrist som i denne saken er det også vanskelig å innhente tilbakemeldinger fra innbyggere i bydelen.

Bydelsutvalget er kritiske til å få denne saken uten at det følger med noen fremdriftsplan for når en kan forvente at ting skjer fremover. En sak om mulige oppgaveendringer for bydelene burde ha tydeligere rammer og sikre medvirkning fra lokale folkevalgte, innbyggere og ansatte.

Gjennom mange år har bydelsutvalget hatt utfordringer med å ivareta rollen som samfunnsutvikler. Dette skyldes i hovedsak to forhold:

- Alt for stramme budsjetterammer
- Bydelsutvalgets høringsuttalelser om byutvikling blir i svært liten grad hensyntatt av sentrale etater og ved endelig behandling i bystyret.

Bovild Tjønn
bydelsdirektør

Vedlegg

Vurdering av oppgavefordelingen mellom bydelene og kommunen sentralt - ønske om innspill fra bydelene med svarfrist 22.03.2024